

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 10 Kânunsani , 1929

Sayı: 111

Mes'ut ölü

Büyük devlet adamları daima nazik zamanların evladıdır. Bu nazik zamanlar, inkılap kadar mübrem ve zarurî bir hale gelince, devlet adamlarında da serî bir ıstıfa görülür. Bu ıstıfa-dan muzaffer çıkanlar - ki aziz Necati merhum bunlardan biridir; - inkılabın istidatlarını vakti zamanında ve isabetle görmeğe muktedir olanlardır. Bu evsaktan mahrum olanlar, yani nazik zamanlarda sür'at ve isabetle ihtiyaca temas edemeyenler, devlet adamı olmak şeref ve saadetinden tabietile mahrum kalırlar. Necati merhum, aynı zamanda mücadele senelerinde en kuvvetli nümunesini gördüğümüz Türk mertliğini lisana getirmiş bir hatip hamlesini de, nazik fırsatlarda göstermişti. Bu genç ölünün inkılabın kucagında can vermek saadetine gipte ettiğimi gizleyemeyeceğim.

MUSTAFA ŞEKİP

Necati'ye ait bazı hatıralar

Balkan harbi bitmiş, lâkin daha sulh imzalanmamıştı; Bulgarlarla müttefikleri arasında başlayan şiddetli ihtilâflar herkeste «Edirne» nin geri alınacağı ümidini uyandırıyor. «Türkçülük cereyanı» nın çok kuvvetli, harareti bir devri idi: Türkler, türkten başka unsurlara güvenilemeyeceğini pek acı bir şekilde görmüşler, «ittihadı anasır» hayalleri peşinde koşanlar bunun bir «vehim» den ibaret olduğunu anlamışlar idi. Yıkılan eski «mefkûre» lerin yerine, «Türkçüler» yeni mefkûreler koymuşlardı: cihan tarihinde uzun asırlardan beri büyük ve şerefli roller oynayan «Türk milleti»,

düşmanların ilân ettikleri gibi, «balkan hezimet» ile tarihinin son sahifesini kapamış değildi; tarihinden aldığı kuvvet, coğrafi vaziyetinde ki ehemmiyet, türk milletine parlak bir istikbâl vad ediyordu... «türk yurdu», «türk ocakları», bu yeni mefkûreyi bütün memlekete ve bilhassa gençliğe telkin için çalışıyorlardı. Gençlikte yeni bir ruh, yeni bir azim, yeni bir iman başlamıştı!

«Çatalca» önlerinde patlayan düşman topraklarının akisleri İstanbul ufuklarına matemler saçarken «Türkün duası» ismiyle uzun — galiba beş altıyüz mısralık — bir manzume yazmış ve «Türk yurdu» nda neşretmişim. O sırada İzmir Sanayi mektebi musiki muallimi olan İsmail Zühtü bey bu manzumeyi bestelemiş. Galiba bir Ağustos günü, «Türk yurdu» idarehanesinde arkadaşlarla otururken İzmirden bir davetname aldık: İzmir «ittihat ve tarakki» mektebinin tevzii mükâfat merasiminde bulunmak ve İzmirin muhtelif halk içtimagâhlarında konferanslar vermek için bizi bir hey'et halinde çağırıyorlardı; tevzii mükâfatta «Türkün duası» da temsil edilecekti.

Arkadaşlardan bazıları, meşgaleleri münasebetiyle, davete icabet edemediler. Ağaoğlu Ahmet, Hamdullah Suphi, Ali Canip, Kâzım Nami, Akagündüz ve ben İzmir'e gittik. Ben İzmir'e ilk defa gidiyordum; arkadaşlar arasında da evvelce İzmir'e gitmiş kimse yoktu. Canlı, harareti, müsafirperver İzmir gençliğinin bize karşı ne samimî, ne parlak tezahürlerde bulunacağını itiraf edeyim ki, tahmin edemiyorduk. Daha limana girmeden evvel İzmir gençliği namına hususî bir istimpotla bizi istikbale gelen hey'et, ne samimî, ne candan bir muhitte bulunduğumuzu bize anlattı... İzmirde bir haftadan fazla süren bu müsafirliğimizde, hepimiz ayrı ayrı konferanslar verdik; makaleler yazdık; oradaki canlı, ateşli mefkûre arkadaşlarıyla düşüp kalktık; «millî şüur» un İzmir gençliğinde kuvvetle inkişafına şahit olduk; kalpleri-

miz istikbâl için büyük ümitlerle doldu.

Bu İzmir seyahatı, hayatımın en muazzez hatıralarından birini teşkil eder; ve işte o zamandan beridir ki kendimi birazda İzmirli addederim. Merhum «Necati» ile dostluğumuz da bu zamandan başlar. Benden üç dört yaş daha küçük olan «Necati», o sırada muallimlikle meşgul idi. Samimiliği, canlılığı, zekâsı ile derhal göze çarpan bu genci sevmek kabil değildi... Necati yi daha sonra meb'us olarak, vekil olarak gördüm; yüksek istidadı, inkılâp uğrunda kıymetli hizmetleri, onu, çok haklı olarak, memleketin en yüksek mevkilerine çıkardı. Fakat bu yükseliş, onun temiz ve asil ruhunu hiç değiştirmede; tavazuuna, sadeliğine, samimiliğine hiç hâlel vermedi; tavurlarına, sözlerine hiç bir calilik getirmede. Hele genç iken — eski tabir ile — ikbalini hazmetmek' oldukça müşkül bir şeydir; Çünkü, iktidar mevkii, insanları serhoş edebilecek bir tesire maliktir. «Necati» en yüksek mevkiin kalplerde kazanılan mevki olduğunu pek iyi anlamıştı; bu sebeple, bu kaidenin nadir istisnalarından birini teşkil etti...

«Necati» yi pek yakından tanıyan, temiz ve masum kalbini çok iyi bilen bir dost sıfatıyla, onun kusursuz bir insan olduğunu söyleyebilirim: bütün hayatında kimseye en ufak bir zararı dokunmamış, haksız yere kendisine düşmanlık eden adamlara karşı bile daima rahim ve lütufkâr olmuştur.

Böyle bir insanın' dostlarına karşı ne kadr vefakâr olacağı pek iyi tahmin edilebilir: geçen sene İzmirde büyük bir otomobil kazası geçirdiği sırada, ben de «Nurettin Ali» ile beraber orada bulunuyordum; hatta ertesi gün hep birlikte uzunca bir otomobil yolculuğu yapacaktık. Yüzü gözü sarılı, hümmalar içinde, gözleri kapalı, yarı bihuş yatarken, Nurettinle bana yolculuğa çıkmamaklığımızı tenbih ediyordu...

«Necati», Millet meclisinde kendini çok sevdirmiş bir meb'us,